

Párhuzamok és eltérések Maria Terézia és Angela Merkel bevándorlás- politikája között

1. Bevezető

A migráció (lat. migratio – költözés, vándorlás) alatt a lakosság térbeli mozgását, áttelepülését értjük egy lakóhelyről (emigráció) egy másik helyre (bevándorlás/imigráció).

Három fő tényező miatt változtat egy csoport lakhelyet: - természetes tényezők (éghajlatváltozás, járványok, katalizmák stb.), - társadalmi-politikai tényezők (háborúk, vallási prozelitizmus, nemzeti kirekesztés), - gazdasági tényezők (túlnépesedés, a munkanélküliség és a szegénység).

Ezen hármas felosztáson kívül a migrációt annak jellege szerint is lehet csoportosítani; így van törvényes és törvényellenes, állami (intézményi) és magán (nem intézményi), szervezett és szervezetlen, belső és külső, önkéntes és kötelező, állandó és ideiglenes, egyéni és kollektív jellegű. (Kršev:2013;127)

Dolgozatunkban két, Európa történelmében meghatározó, női államfő betelepítési politikáját hasonlítjuk össze. Mindketten országaikat olyan korban vezették, amikor nagy volt a munkaerőhiány és ezt a problémát valamilyen módon kezelniük kellett. Mária Terézia és Angela Merkel államvezetésében, már csak a különböző korok és politikai berendezkedés miatt is, sok különbség van, de mégis hasonló logika mentén cselekedtek.

A török hódoltság után a Duna, Tisza és Maros-vidéke, valamint a Kárpátalja lakatlan és kipusztított, élheterlen, elmocsarasodott térség volt. Az oszmán uralom alatt ugyanis ez a terület gazdaságilag teljesen tönkrement. Isztambul a megszállt területein kizárólag nagyon következetes és aprólékos adóbehajtást folytatott, de a gazdasággal nem foglalkozott.

* Dr. Hegedűs Katalin, német nyelvtanár, Újvidéki Egyetem, Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar, Szabadka

E vidékek újraélesztését – benépesítését célozta a 18. század elején az a nagyméretű betelepítés, amelyet a bécsi udvar¹, Mária Terézia (1794-1771), II. József (1784-1787) és kisebb mértékben a feudális főurak indítottak el. E benépesítés hatalmas tervét elsősorban német kolonistákkal akarták véghezvinni. (Hegedűs: 2013;225)

Ezt a századot általában a nagy „telepítés-századnak” [„Ansielungsjahrhundert”] tekintik Európában és a tengerentúli országokban². Szinte minden európai ország használta a lakosságmozgatást saját érdekeinek kielégítése céljából. A cári Oroszország, Ausztriához hasonlóan német ajkú lakossággal, telepítette be a török-tatár népektől felszabadított területeit. Míg Anglia, Franciaország és Hollandia a tengerentúli, gyéren lakott területeit népesítette be, addig Ausztria – csakúgy, mint Poroszország és Oroszország – a saját határain belüli elnéptelenedett területeit telepítette be.

Vajdaság a 17. századig úgynevezett *terra incognita*, ismeretlen földnek számított. Az akkori térképeken, a Dunától és a Szávától északra fekvő területeket *desertum primum* és *desertum secundum*-ként vannak jelölve, amely területen mindössze 3000 adófizető háztartás volt. (Kršev:2013;128)

Vajdaság első jelentős migrációs hullámát a szerbek „nagy vándorlása” jelentette 1690-ben, Csernovics Arzén ipeki pátriárka (1633-1706) vezetésével³. A német lakosság szervezett betelepítése három szá-

¹ A Habsburg-dinasztia adta, több mint három évszázadon keresztül, a római-német trón császárat: II. Albrechtől (1438-1440) I. Ferencig (1792-1806). Ezért a dinasztíának szüksége volt a lehető legnagyobb birtokokra, mint anyagi alapra a politikai hatalma részére. Mindenekelőtt azért, mert a "Reichsgut" középkori intézménye, amelyből az adminisztratív berendezés finanszírozására és döntéseinek végrehajtására szolgáló pénz folyik, megszűnt, azaz Európa déli és délkeleti részén és Erdélyben. Annál is inkább, mert ezek a Szent Korona területei voltak, amelyek az utolsó magyar király halála után a Habsburg házhoz tartoztak.

² A harmincéves háború végére, Ausztria a református Svájc, a protestáns Hollandia és Elzász nélkül maradt. A vesztfáliai szerződést követően a katolikus Elzászt Franciaország kapta, jutalomként a protestáns Svédországgal való szövetségért, amit a katolikus Ausztria ellen kötöttek. Ezért Ausztria Magyarország hatalmas lakatlan területein keresett és talált kártérítést, azaz Európa déli és délkeleti részén és Erdélyben. Annál is inkább, mert ezek a Szent Korona területei voltak, amelyek az utolsó magyar király halála után a Habsburg házhoz tartoztak.

³ A szerbség a török elől menekült és I. Lipót császár hívására északnak indultak, Magyarország területére. Letelepédési engedélyt kb. 37.000 szerb család kapott (az akkori szerb családok kb. 10 tagot számoltak). Egy részük a Duna mentén Győrig, másik részük a Tisza mentén Egerig, harmadik részük viszont a Vajdaság területén a határörvidéken telepedett le.

kaszban zajlott: 1722-1726, 1763-1773 és 1784-1787 között. (Ziletic:1994) Az 1756-1763 között dúló hétéves háborút követően, Mária Terézia (1740-1780) 1763. február 25-én kiadott rendelete indította el a második hullámot (1763-1773). A Habsburg dinasztia általi betelepítés „a 17. század végén alábbhagyott, mert a kincstár anyagi helyzete már nem engedte meg a telepítésnek azt a költséges módját, amely közel egy évszázadon keresztül a külföldiek becsalogatására szolgált.” (Papp: 1997;315)

Angela Merkel (szül.1954) az NDK-ban lelkész családban született. Németország újraegyesítésekor 35 éves volt és a Fizikai Kémia Központi Intézetben dolgozott Kelet-Berlinben. A Stazi-val sosem volt kapcsolatban, az egyetlen ifjúsági szervezet, a Szabad Német Ifjúság propaganda osztályának volt a titkára (Sekretärin für Agitation und Propaganda der Freien Deutschen Jugend). Az újraegyesítés után kezdett aktívabban politizálni, 1990-ben került be a német parlamentbe (Bundestag). 1991-ben családügyi miniszter, majd környezetvédelmi miniszter és a német közvéleményt legnagyobb meglepetéseként Angela Merkel lett Helmuth Kohl utódja. Ő 2005 óta Németország kancellárja. Európa legerősebb gazdaságát vezeti és ő a kontinens legbefolyásosabb politikus. 2015-ben a migránsválság kitörésekor Merkel volt az, aki a leghangosabban támogatta a menekültek befogadását. A migránsválság kirobbanásának okait különböző szakértők különböző módon magyarázzák, ezekre dolgozatunkban nem térünk ki. Ami viszont számunkra érdekes, hogy sokan kimondottan Merkelt okolták/okolják az Európába özönlő embertömeg folyamatos érkezéséért. A kancellár ugyanis jelezte a világnak, hogy Németország minden menedékkérő előtt nyitva áll. "A menedékjog minden ember alapvető joga és nem ismer felső határt." Ez volt az a mondata, amely megindította a menekültek áradatát a Szövetségi Köztársaság felé és a nyilatkozatot követő fényképezkedése a menedékkérőkkel. Nehéz elhinni, hogy a kancellár asszony nem tudta, hogy mit vált ki a migránsokkal készített szelfijeivel, tudniillik: még több menedékkérőt. A képek másodpercek alatt eljutottak a világ minden tájára, köztük Eritreába, Nigériába és Szudánba. Az üzenet: Németországban mindenkit melegen üdvözölnek, személyesen a szövetségi kancellár is. Merkel másik elhíresült mondata: "Ha nem tudunk barátságosak lenni a menekültügyi válságban, akkor ez nem az én országom."

A menekültekhez való hozzáállásban már megtaláljuk a két álamfő közötti legnagyobb különbséget. Míg Mária Terézia tudta, hogy kiket mely területekre akar telepíteni, addig Angel Merkel nem tudja,

hogy kik áramlanak országába és azt sem tudja, hogy a munkaerőpiac mely területén tudja őket alkalmazni.

A Németország felé áramló tömeg útjában különböző országok különböző módon reagált a vonuló százazekre. Orbán Viktor, Magyarország miniszterelnöke, aki a menekültválság kezdete óta az illegális bevándorlás ellenzője, a hatályos európai törvényt alkalmazta országa határainak védelme érdekében, megállítva ezzel az illegálisan, minden dokumentum nélkül, vonulókat. Németország, a kancellárral az élén, hevesen tiltakozott az ilyen, általuk embertelennek tartott, bánásmód ellen. Ugyanakkor Merkel volt az az európai politikus, aki Görögországot, gazdasági és monetáris helyzete miatt, térdre kényszerítette az európai megállapodásokra hivatkozva. Tsiprasnak, Görögország miniszterelnökének, az európai szerződéssel összhangban kellett cselekednie és nehéz megszorításokat hoznia, míg a német kancellár külön jogokat vagy sürgősségi jogokat követel országának, anélkül, hogy az európai államokkal korábban egyeztetett vagy megállapodott volna. Ugyancsak megváltoztatta Törökországgal szembeni politikáját, tíz éven keresztül ugyanis Merkel sikeresen visszautasította Törökország minden kívánalmát Európával szemben - most már enged. Hogyan lehetne másképp értékelni Erdogan elnökhöz intézett bókjait? Bármilyen legyen is a megegyezés Erdogannal - ez egy Európa számára megalázó egyezség egy olyan emberrel, aki állítólag nem veszi olyan komolyan a demokráciát, és eddig igencsak nemkívánatos volt az európai demokraták körében.⁴

2. Miért volt szükség betelepítésre?

Szinte minden betelepítés a történelemben, így a Monarchia határain belül zajlott betelepítés és a 2015-ben tömegessé váló, Németországba irányuló migráció is, gazdasági okokra vezethető vissza. A 16-18. századokban a merkantilista gazdaság szemlélet volt a meghatározó, azaz „*Ubi populus, ibi obulus*” - ahol a népesség, ott a pénz.

A Habsburgok gazdasági okok mellett természetesen nemzeti, vallási és katonai okokból is kolonizáltak. A legalkalmasabbaknak a németeket tartották (főleg a katolikusokat) Bécs iránti lojalitásuk és munkaszokásaik miatt. A Vajdaság területén az új népesség elsődleges földadata a mocsarak lecsapolása volt. Ez a földadat a kolonisták harmadának az életébe került, tizedelte őket a malária, a pestis a kolera. Bánátot

⁴ <https://www.nzz.ch/meinung/merkeldaemmerung-1.1863949>

egy időben a „Svábok temetőjének” hívták. A kisszámú francia, spanyol és olasz telepes szintén odaveszett vagy asszimilálódtak a németekkel. (Stojčić:2016;15)

Komoly veszélyt jelentett Bécs betelepítési tervére a németek Amerikába való vándorlása. Számos nyugat európai, némi vagyonnal rendelkező családnak Amerika vonzó letelepedési célpontnak számított. Ezért Bécs megtiltotta az Amerikába történő emigrációt és ezzel egy időben Bánátot, Magyarországot és Erdélyt, mit egyféle „Amerikát” [Amerikaersatz] propagálták, remélve, hogy az emigránsokat a számukra megfelelő területekre tudják csábítani. (Steiner:2014;119)

Angela Merkelnek szintén munkaerőhiányt kellett megoldania. A németországi munkaerőhiány kiváltó okaival ebben a dolgozatban nem foglalkozunk, csak a tényt állapítjuk meg, hogy a Kelet Európából és a Balkánról legális úton Németországba áramló munkaerő nem tudta fedezni a hiányt. Ki kell hangsúlyoznunk, hogy a szegényebb európai országokból, nem csak kétkezi, képzetlen munkakeresők költöztek Németországba, hanem képzett szakemberek is. Ez olyan méreteket öltött, hogy Szerbia komoly orvos- és nővér- és iparos-hiánnyal küzd.

A munkanélküliek száma Németországban 2016 novembere és 2017 novembere között alacsonynak tűnik, ugyanis 2,78 millió (2017. január) és 2,37 millió (2017 november) között ingadozik⁵. Összehasonlításként: 2016. októbere és 2017. októbere között a munkavállalók száma 43,7 millió és 44,37 millió között mozgott⁶. A statisztikák a Németországban bejelentett, lakhellyel rendelkezőket tatja számon. 1995-től a munkanélküliek száma 2005-ben volt a legmagasabb (11,7 %) 2017-ben viszont a legalacsonyabb (5,7%)⁷.

Csak 2017-ben, több mint 200.000 új munkahely jött létre, amely komolyan növeli a magánfogyasztást. A legnagyobb növekedést a vállalkozások beszállítói jegyzik.

Merkel kormánya arra számít, hogy az országukba érkezett menekült tömeg gyorsan integrálható a munkaerőpiacra. Ehhez a tervhez különböző politikai pártok különböző módon állnak hozzá, az integráció folyamatáról sincsenek egységes elképzelések, ahogy azt a folytatásban

⁵ <https://de.statista.com/statistik/daten/studie/1319/umfrage/aktuelle-arbeitslosenzahl-in-deutschland-monatsdurchschnittswerte/>

⁶ <https://de.statista.com/statistik/daten/studie/1376/umfrage/anzahl-der-erwerbstaetigen-mit-wohnort-in-deutschland/>

⁷ <https://de.statista.com/statistik/daten/studie/1224/umfrage/arbeitslosenquote-in-deutschland-seit-1995/>

látni fogjuk. Az elképzelés sikere vagy sikertelensége viszont csak majd később lesz mérhető. Itt szeretném megismételni, a már leírt adatot, mely szerint a Második Világháború után betelepített törökök második – harmadik generációjának is csak minden második tagja tudott integrálódni.

3. Kiket telepítettek?

A bécsi udvar, a mai Németországgal ellentétben, tudta, hogy kiket hova akar telepíteni. Tudatosan mozgatta a népeket egyik helyről a másikra, ismerte alattvalói képességeit és erősségeit. Bár a németeket tartotta a legalkalmasabb kolonistáknak, mégis velük egy időben 12 másik, gyakran egymástól igen eltérő etnikai csoportot kolonizált. A telepek elsősorban olyan vidékekről jöttek, amelyek túlnépesedettek voltak. A Felvidékről szlovákok, Havasalföldről és Moldvából románok, Szerbiából, Boszniából és Szlavóniából szerbek, horvátok és vendek érkeztek. A románok és szerbek főleg állattenyésztők voltak⁸. A németek is tartottak állatokat, de kizárólag saját igényeik kielégítése céljából. A belső migráción túl azonban nagy számban települtek be a Monarchia határain túl élő németek, kisebb számban franciák, olaszok. A központi betelepítések mellett a földesurak is vittek munkásokat a saját lakatlan területeikre. Ők „alföldi magyarokat, felvidéki tótokat, ruténokat telepítettek a régi birtokaikról új birtokaikra.” (Papp:1997;313) Természetesen a földesúri telepítések is kizárólag a központi irányelvek és utasítások szerint történhettek.

Egyes kutatók szerint, Bécsnek nem volt célja egy pángermán állam létrehozása. Éppen ellenkezőleg, a római-német birodalom császári trónján lévő Habsburgok inkább "politikai", mint "etnikai" államot terveztek. Ezért a kolonizálás egy "etnikai mozaik" mintája szerint zajlott. (Jankulov:1961) Szerintük nem azért kolonizálták a németeket a legnagyobb számban, mert az államalkotó nemzet tagjai voltak, hanem mert ők voltak a leginkább alkalmas gazdálkodók, szakképzett mesterek vagy

⁸ Az állattenyésztés külterjes volt – a jószágot a pusztákon és a községi legelőkön tartották, a csikók is vadon nőttek fel, később úgy kellett őket betörni a hamba vagy a nyeregbe; az állatok egymás között párosodtak, és ezért hamar el is korcsosodtak. A tehének tejhozama igen alacsony volt, átlagosan napi 1-2 liter, éppen annyi, amennyi kielégítette a család tejigényét; inkább húsupért és a borjúhaszonért tartották a teheneket, azonkívül pedig igavonásra is felhasználták őket. A sertésenyésztés is kezdetleges fokon állt, családonként átlagosan 2-3 disznónál többet nem tartottak a gazdaságban. (Balla-Hegedűs,1990:55)

jól képzett bányászok. Többségében földművesek voltak, de voltak köztük, bár nem sokan, kereskedők és iparosok is. Mivel a kolonisták a mai Németország szinte minden területéről érkeztek, nem alkottak egységes népcsoportot. A német nyelv különböző dialektusát beszélték és egymást sem értették meg. Ugyanez volt a helyzet a magukkal hozott kultúrával kapcsolatban is. (Antolovic:2009;183) Eme a különbözőségük volt az oka annak, hogy a 19. nemzeti ébredés a németeknél elmaradt.

Természetesen ez csak egyik oldala az igazságnak. A népek keverésével megelőzték a lakosság esetleges nemzeti és politikai törekvéseit, gazdasági vagy kulturális összefogását. Kollonich Lipót⁹ esztergomi érsek szerint, a bécsi udvar germanizált a betelepítésekkel. A lázadó magyar vért akarta a németiséggel ellensúlyozni, megelőzendő a császár elleni lázadást. (Beslin:2012;668) Az érseket a Habsburg ház bírta meg, hogy dolgozza ki a töröktől visszafoglalt területek gazdasági hasznosíthatóságának tervét. Kollonich 15 hónapi munka után, 1689-ben nyújtotta be I. Lipót császárnak (1657-1705) „*Einrichtungswerk des Königreichs Ungarn*” című művét, amely magában foglalta a magyar területek átfogó közigazgatási átszervezését és elnémetesítését. Az érsek úgy vélte, az egész birodalom érdeke, hogy minden tartománya önmagát tartsa el, ezért kell Magyarországot is „benépesíteni és gazdaggá tenni, katonasággal, várakkal, jövedelmekkel, regálékkal ellátni”. Ezt a tervezetet is a merkantilista gazdasági szemlélet hatotta át, amely az aktív mérlegű külkereskedelemmel kísérelte meg a gazdaság stabilizálását. A Kollonich-féle tervezet legtöbb javaslatát nem fogadták el, ám a németek Magyarországra történő telepítését illetően az ő elképzelései valósultak meg. (Szabó:2006;34)

Szintén a terület germanizálásáról ír Boris N. Kršev¹⁰ egyetemi tanár. Szerinte a Karlócai Béke (1699) és az 1867-ben aláírt kiegyezés közötti periódus a Bécsi udvar politikai dominanciának periódusa. Ebben az időszakban komoly germanizáció folyik, német lakosság betelepítésével, a Monarchia területén, mivel a déli területekre, mint *patrimonium Domus Austriacae* tekintettek. (Kršev:2013;128)

⁹ Gróf kollegrádi Kollonich Lipót (Leopold Karl von Kollonitsch, Leopold Kolonič) (Komárom, 1631. október 26. – Bécs, 1707. január 20.) horvát–osztrák származású magyar gróf, bíboros, esztergomi érsek, kora magyarországi ellenreformációjának vezéralakja, az abszolutisztikus berendezkedés egyik legfőbb képviselője.

¹⁰ Boris N. Kršev, rendes egyetemi tanár, Fakultet za pravne i poslovne studije, Novi Sad.

Kezdetben csak a katolikusokat volt szabad telepíteni. Az ellenreformáció idején, amelynek legfőbb hordozója Ausztria volt, ez érthető. Ráadásul csak a katolikusok tűntek a legmegbízhatóbb iszlám- és az iszlám civilizáció ellenzőinek Európában¹¹.

Az 1741-es országgyűlés feloszlatta a határőrvidéket, ezt a döntést Mária Terézia 1745-en foganatosítja. Ami azt jelentette, hogy az addig kizárólag katonai kormányzati rendszert, megszüntették és kincstári polgárvá alakították át, vagyis megszűntek a „határőrök” kiváltságai. A volt határőrvidék lakosai, akik főként szerbek voltak, komolyan tiltakoztak és egy részük Kijev környékére, a Dnyeper és a Bug közé költözött, megalakítva „Új Szerbiát”. A Vajdaság területén maradt szerbséget, 1760 után Bánátba telepítik Mokrin, Nagyikinda, Melence környékére, ahol 1774-ben tíz községből álló, ugyancsak kiváltságos területet hoznak létre. 1768-74 között dunai határőrvidékre költöznek az alibunári, a pancsovai és a nagybecskereki járásba, valamint a titeli sajkáskerület is ebben az időben nyeri el kiváltságait. (Papp: 1997;312) Mivel a románok az 1737-1739-es háborúban szöveterkezték a törökökkel, a császári csapatok ellen, Bécs eleinte ki akarta őket telepíteni Kelet-Bánátról. Maria Terézia beleegyezett ebbe a döntésbe, a románok mégis ugyanannyi támogatást kaptak, mint a németeket, és nagyobb figyelmet fordítottak településeikre és házuk építésére, mint a németekére. A román falvak áttelepítése nem jelentett különösebb nehézségeket, mivel provizorikus házaik fonott vesszőből készültek. (Jankulov:1961)

Mária Terézia uralkodásának ideje alatt már valóban lehet „cigány politikáról” beszélni, mivel az általa kiadott rendeletek célja a „cigány életmód” egészének megváltoztatása volt. A cigány életmód alatt a vándorló, nem helyhez kötött életmódot értették. 1758-ban a földesurak engedélyt kaptak arra, hogy ha akarnak, olyan cigányokat fogadjanak birtokaikra, akik nem követtek el bűnt és nem közösködtek gonosztevőkkel. Azonban a földesúr köteles volt gondoskodni arról, hogy a birtokon élő cigányok állandó lakhellyel rendelkezzenek, tehát hogy felhagyjanak az állandó kóborlással, mivel ezt tartották a cigánybűnözés” forrásának. A földesuraknak, továbbá, a letelepedett cigányoknak kétkézi munkát, és házépítésre és földművelésre alkalmas telket kellett bizto-

¹¹ A magyar protestánsok sok helyen szöveterkezték az ottománokkal, de az erdélyi szászok is "autonóm térségükben" török-barát politikát folytattak a 160 éves török megszállás időszakában, annak érdekében, hogy fenntartsák viszonylagos függetlenségüket.

sítsanak. A törvényhatóságokat kötelezték, hogy a területükön található és még kóborló cigányokat állandó lakásra kényszerítsék, őket a „vastag tudatlanságból” kiemeljék és egyáltalán, a keresztény szabályokra és a köz hasznára alkalmassá tegyék, továbbá, hogy a kóborló cigányokat összeírják, kényszerítsék őket letelepedésre, tiltsák meg nekik a lovak tartását és ne állítsanak ki a számukra útlevelet. Végül akadályozzák meg az oláh cigányok Erdélyből való beszivárgását. A Helytartótanács 1761-ben eltörölteti a „cigány” népvét; elrendeli továbbá, hogy a cigányokat fel kell venni a céhekbe.¹²

A háborúk után elnéptelenedett és elmocsarasodott Bánát betelepítése lassan haladt, Mária Terézia ezért némi újításokat vezetett be. Bánátnak 1717-ben 80.000 lakosa volt, amely szám a 18. század közepéig 400.000-re nőtt. Köszönhető volt ez az oszmán területekről érkezőknek, az erdélyi és más román területekről áttelepülő románoknak, magyaroknak és szerbeknek Magyarországról. Ehhez a lakosságszámhoz Mária Terézia, a betelepítések végéig, azaz 1771-ig, újabb 42.000 német bevándorlót hozott. (Steiner:2014;128) De ezek a bevándorlók, nem a megszokott német telepések voltak. Bécsben ugyanis elszaporodtak a nem kívánatos elemek száma így a csavargókat, prostituáltakat, csempészeket, lázadó parasztokat vagy orvvadászokat, szóval olyan személyeket, akiket közvetlenül nem lehetett bíróság elé állítani, Bánátba deportáltak. 1744 és 1768 között minden tavasszal és ősszel érkeztek hajóval Temesvárra, összesen 1330 ember. (Steiner, 2014) Bánátot tehát, mintegy negyed évszázadon keresztül, büntetőkolóniának használta a bécsi kormány. Túl csábító volt ugyanis az az elképzelés, hogy több legyet üthetnek egy csapással, az örökös tartományokat megtisztítják a társadalomba beilleszkedni nem tudóktól, Bánát területére viszont munkaerő érkezik, akinek nem kell semmilyen javakat biztosítani. Ezen személyek Temesvárra, Bánát központjába, való átszállítását „Wasserschubnak” nevezték el, mivel őket is, mint a többi kolonistát vízen, hajókkal hozták. Az első, dokumentált „szállítmány” 1744. szeptember 14-én érkezett, a hajó fedélzetén 49 nővel, csak nővel. Többségük hajadon volt, csak hatuknak volt férje, ketten pedig özvegyek voltak. (Steiner: 2014;306) Idővel férfiakat is hoztak. „Két-három évtized alatt sok ezer ilyen tolonccal növekedett meg a Bánát lakossága, mert nem volt olyan év, melyben 200-300 toloncot ne hoztak volna oda. A fegyencnek titulált

¹² http://www.sulinet.hu/oroksegtar/data/magyarorszagi_nemzetisegek/altalanos/kor_tanc_sorozat/magyarorszagi_ciganyok/pages/004_maria.htm

birodalmi alattvalók megvásárolhatóak voltak.” (Papp:1997;317) Az így, büntetésből áttelepítettek sem ingatlant sem kedvezményeket nem kaptak. Szálláshely és egy váltás ruha volt ugyan biztosítva számukra, de minden nap menniük kellett dolgozni, hogy az élelemre valót megkeressék.

A bécsi udvar elképzelése az volt, hogy ezek a társadalmat bomlasztó elemek munkaerőként hasznosíthatóak legyenek, így saját maguk keressék meg fenntartásukat és nem kell a börtönökben rájuk költeni. A gond ott kezdődött, hogy Bánátban nem várta őket szállás. Kaszárnyákban helyezték el őket, ruhákat nem kaptak, össze voltak zsúfolva, betegségek mindennaposak voltak. Az elmélet megbukott.

Mária Teréziával ellentétben Angela Merkel nem tudta, hogy kik áramlanak országába. Ő nem tudatosan hozatta a különböző profilú mestereket, iparosokat, földműveseket, kétkezi munkásokat. Arra számított, hogy ekkora tömegeből talál mindenre megfelelő embert. Németországba ugyanis három év alatt több mint 1,3 millió menekült és menedékkérő érkezett. Menekültként kezelik azokat, akik a Genfi Menekültügyi Egyezmény¹³ szerint üldözöttek számítanak. Az elismert menedékkérők menedékjogot Németországban az Alkotmány 16a cikkelye alapján kapnak. A migrációval és menekültekkel foglalkozó állami hivatal és a belügyminisztérium szerint 2015-ben körülbelül 890 000; 2016-ban 280 000; 2017. november végéig 172.737 menedékkérő érkezett Németországba. Ehhez a számhoz még hozzá kell adnunk azt a körülbelül 89 000 embert, akik szeptember végéig családtagként vízumot kaptak, de nem jelennek meg semmilyen menedékjogi statisztikában (2016-ban ez a szám 100 000 körül volt). Németországban, 2017. szeptember 30-ig 1,58 millió menekült és menedékkérő volt. Közülük 1,2 millió ember már rendelkezik menedékjoggal vagy elismert, mint menedékkérő, vagy tolrált.

A menekültek különböző országokból érkeztek. A migránshulám messze legnagyobb csoportját, 2015-ben, a négy és fél éve húzódó szíriai polgárháború elől menekülők alkották. A külföldre menekülők túlnyomó többsége szomszédos országokban igyekezett átvészelni a háború éveit – Törökországba közel 2 millióan, Jordániába több mint 600 ezren, Irakba 250 ezren érkeztek Szíriából. A 4 millió lakosú Libanon mintegy 1,2 millió szíriait fogadott be, így az országban ma minden ötö-

¹³ http://www.unhcr.org/hu/wp-content/uploads/sites/21/2016/12/QA_1951-Convention.pdf

dik ember menekült. Szíria után Afganisztánból érkezett a legtöbb migráns, róluk nem lehet pontosan tudni, hogy miért kell ilyen nagy számban elhagyniuk a hazájukat. Ugyan Németországba nem érkeztek sokan Eritreából, az Afrika Észak-Koreájának is hívott országból vágnak neki a legtöbben az Olaszországba vezető Földközi-tengeri útnak, majd onnan tovább Németország irányába. Szakértők szerint minden hónapban közel 5 ezren szöknek el a kelet-afrikai államból, és mostanra már több száz-ezerre tehető az eritreai menekültek száma a világban. Jemen valójában kakukktojás a migránsokat kibocsátó országok között, hiszen az innen származó menekültek egyelőre még nem árasztották el Európát, mégis fontos megemlíteni az arab világ legszegényebb országát, mivel pillanatok választják el attól, hogy egy Szíriához hasonló földi pokol színtere legyen. Ha ez megtörténik, az újabb milliós menekülthullámhoz vezetne.¹⁴

Két év múlva, 2017 végén a *Focus* magazin összesítette a Németországban nyilvánosan hozzáférhető adatokat a migránsokról. Az ország területén regisztrált 1,56 millió migráns többségének, vagyis 1,2 millió embernek, joga van a védelemhez, például menekültként vagy elismert menedékkérőként, vagy olyanok, akiket a törvény szerint tolerálnak az országban.

Az 1,56 millióból 579.602 menekült (2016-ba 452.023). Ezen „elismert” menekültek 10%-a korlátlan idejű tartózkodási engedéllyel rendelkezik, 90%-uk tolerált vagy csak korlátozott ideig tartózkodhatnak Németországban. 361.778 (2016-ben 549.239) azok száma, akiknek van tartózkodási engedélye, de menekültügyi eljárásuk még nincs lezárva. A korlátozott védelmi jogállású menekültek száma 176.889 (2016-ban 73.506), ők azok, akik nem hozhatják a családjukat maguk után. 65.310 (2016-ban 37.301) azon menekültek száma, akiket nem szabad az országból kiutasítani; 153.047-ukat (2016-ban 163.184) tolerálnak az ország területén, ők azok, akiknek hiányoznak a dokumentumaik, de ebbe a csoportba tartoznak azok a turisták is, akiknek lejárt a vízumuk.¹⁵

Németországban az állami média a menekülteket pozitív fényben mutatják be, az általuk elkövetett bűntényeket nem közlik, a lakosság felhaborodását elhallgatják. Mégis minden központi propaganda ellenére

¹⁴ <https://vs.hu/kozelet/osszes/hany-helyrol-jonnek-miert-jonnek-es-tenyleg-meg-akar-nak-olni-minket-0926#!s0>

¹⁵ www.focus.de/politik/deutschland/antragsflut-fuer-familien-visa-fluechtlinge-ab-2018-koennen-390-000-syrer-ihre-familien-nach-deutschland-holen_id_7525769.html

2017-ben már, egyre több cikk jelent meg, melyekben kimondták, hogy a migránsok több mint feléről senki nem tudja, hogy kicsoda, hány éves valójában, honnan jött, miért, van-e végzettsége és milyen.¹⁶

Bizarr realitássá vált, hogy bárki bemehet a személyét igazoló papírok nélkül Németországba és a törvény nem engedi meg, hogy a papírokkal nem rendelkezőket deportálni lehessen. Hosszú időn keresztül naponta 10.000 menekült érkezett az országba, fele közülük nem menekült volt, vagy analfabéta, vagy a szociális ellátás jövődöbeli kedvezményezettje.¹⁷

4. Mit kaptak a betelepülők?

Mária Terézia és elődei pontosan tudták, hogy mely területekre milyen profilú bevándorlókat akarnak letelepíteni. A tervüknek törvényi keretet alkottak. A nem őshonos lakosság Magyarországra történő betelepítésének alapjául a 103. törvénycikk szolgált (1723), amely szabad embereket hívott letelepítés céljából, az ország területére. A telepeseknek a telepítő, azaz a Monarchia mindent biztosított, ami az élethez szükséges volt. Kész házakat bocsátottak a rendelkezésükre. A házak családok közti elosztása sorshúzással történt. A házakat és minden más ingatlant és ingóságot az érvényes ártól valamivel olcsóbban adtak nekik, és hosszabb lejáratú visszafizetési lehetőséget biztosítottak a vásárláshoz szükséges kölcsönök törlesztéséhez. A megvásárolt ház felett öröklési jogot kaptak. A házak rendkívül egyszerűek voltak, szobából, kamrából, konyhából és istállóból álltak. Minden háztartáshoz 24 lán szántó föld, 10 lán kaszáló és 1 lán kert járt. Mindez mellett, származási helytől függően, 5 vagy 3 év adómentességben részesültek¹⁸. (Beslin:2012;668)

¹⁶ www.nzz.ch/meinung/kommentare/augen-zu-cdu-angela-merkels-wohlfuehldeutschland-ld.1312722

¹⁷ www.nzz.ch/meinung/kommentare/augen-zu-cdu-angela-merkels-wohlfuehldeutschland-ld.1312722

¹⁸ Más források szerint, minden betelepülő 10 év adómentességben részesült. (Ziletic:1994)

Megint más forrás alapján a telepesek a 18. század folyamán annyi földet kaptak, amennyit családjukkal képesek voltak megművelni. A Bánátban egy paraszti telek 24 katasztrális hold szántóból, 6 katasztrális hold mezőből, 3 katasztrális hold legelőből, valamint 1 katasztrális hold építési területből és kertből állt. Emellett az építkezésekhez támogatást, gazdaságuk felszereléséhez állatokat, takarmányt, gazdasági szerszámokat,

Angela Merkel, csakúgy, mint a császárnő teljes ellátást biztosított a migránsok számára. A nagy különbség közöttük az elvárásokban van. Mária Terézia uralkodása alatt szigorúan ügyeltek arra, hogy *csak családos férfiak* telepedhettek le. A még egyedülálló férfiak három hónapos határidőt kaptak házasságkötésre. Az friss házások a császárnőtől pénzadományban és gabonában részesültek. Minden családnak rendelkeznie kellett készpénzzel, 300-1000 forint értékben – a betelepítés időpontjától függően. Ezen kívül a letelepedés után is teljesíteniük kellett bizonyos elvárásokat, így minden kolonista háztartás köteles volt a birtokára 20 nyárfát ültetni, hogy biztosítsa magának a tűzifát a téli hónapokra; 12 eperfát, selyemhernyók tenyésztésére, mivel minden háztartásnak részt kellett vennie a selyemtermelés alapanyagainak előállításában. Minden tulajdonos kötelezve volt arra, hogy a saját kaszálójára gyümölcsfákat telepítsen, amelyek, a termésük mellett, árnyékot biztosítottak az emberek és az állatok számára is. (Ziletic:1994) Mercy gróf¹⁹ feljegyzései szerint, aki a bánási területek parancsnoka volt, a német telepeseket már meglévő közösségekbe telepítették. Ez azt jelentette, hogy állami pénzen falvakat építettek fel, melyeket mérnöki pontossággal megtervezett utak, terek, házak és telkek alkottak. Rendeletben írták elő, hogy egy sváb falunak miként kell kinéznie. Eszerint a falu főterén építették fel a templomot, melyhez egy paplak és egy iskola is tartozott. Minden utcában nyilvános kutat fúrta. A falu főutcáját 18-20 öl szélesre épült. A telepes házakat számmal látták el, bevezetve így a házzámozást a Vajdaságban. A terv előírta, hogy minden faluba olvasáshoz, íráshoz és zenéhez értő iskolamestert, valamint megfelelő számú kézművest kell küldeni.

Ahogy azt már korábban említettük, a néhai szerb határőrök jogait Mária Terézia megszüntette, mivel akkor már nem a határvédelem volt a Monarchia elsődleges célja, hanem a földművelés és ezzel együtt a kincstárba befolyó adó növelése. Megkezdődött, ezeken a területeken is, az iskolarendszer felállítása. A Habsburg-ház célja az volt, hogy minden

továbbá takarmány- és pénzelőleget, beruházási kölcsönöket, az odautazáshoz pedig pénzt kaptak.

¹⁹ Claudius-Florimond Mercy (Longwy, Lotaringia, 1666 – Párma, 1734. június 29.), 1716-1733 között volt a Temesi Bánóság (vagy Bánát) főparancsnoka. 1723-tól gróf Mercy Florimond néven a magyar rendek tagja lett. Az őshonos lakosság helyére betelepítést végzett. Elindította a Bega vízszabályozását. Először rokkant és kiszolgált katonákat telepítettek le, majd 1724-től toborzott német telepeseikkel folytatta a betelepítést.

alattvalója, nemzetiségi és vallási hovatartozásától függetlenül, aktív és produktív tagja legyen a birodalomnak, aki képes az iparban és ha szükséges az állam megvédésében is részt venni. Természetesen ezekben az intézményekben képezték ki az adminisztrációs személyzetet is, akik helyben, a lakosság nyelvén, látják el a feladataikat. (Kršev:2013;130)

Míg Mária Terézia alatt nem a bevándorlók határozták meg, hogy mely területre szeretnének letelepedni, hanem a központi hatalom, tervszerűen képesség és képzettség alapján osztotta szét a kolonistákat, addig a mai Németországba, minden kritérium nélkül jönnek akár illegálisan is bevándorlók. A német állam biztosítja az ellátásukat. A gyűjtőtáborokban ingyenes ellátást, ruházatot, a felnőttek ezenkívül havi zsebpénzt kapnak. Ezután állandó, a helyi önkormányzat által kiutalt lakásba helyezik el őket. A bérleti díjat az állam fizeti. Itt már 216 eurót kap a család egyik felnőtt tagja, míg a többi felnőtt és gyerek 133-194 euró közötti összeget kap kézhez havonta.²⁰ 2017. decemberi adatok szerint, közel 600 000 menekült kapott *Hartz IV*²¹ munkanélküli segélyt, amely alapján egyedülállók juttatása 2017-ben, országosan egységesen, személyenként 409 eurót tett ki havonta. 2018-tól az egyedülállók juttatása 416-ra, párok esetében fejenként 374 euróra emelkedik. Ehhez járulnak még a szállás elfogadható költségei és adott esetben, szükség szerinti kiegészítések, valamint különleges esetekben egyszeri juttatások. A 600 000 munkanélküli migránssal szemben, 2017. közepéig kevesebb, mint 200 000 menekült rendelkezett állással, amely után a munkaadó fizeti a járulékokat.²² Ezen adatok alapján azt a következtetést lehet levonni, hogy a migránsok munkaerőpiacra való integrálása lassabban haladt a tervezettnél, aminek nemcsak a migránsok német nyelvtudásának hiánya az oka, hanem a menekültekre vonatkozó törvények komplikáltsága is, legalábbis így látják egyes német lapok. Így például a mene-

²⁰ www.blikk.hu/aktualis/penz/megmutatjuk-melyik-oroszag-mennyit-kolt-a-menekultekre/vvvd318

²¹ A német szövetségi tanács (Bundesrat) 2004. július 9-én fogadta el a munkaerőpiac megreformálására alkotott törvénycsomagot. Ezt a segélyt az összes Németországban dolgozó keresőképes rászoruló személy igényelheti. A keresőképtelen személyek szociális támogatást (Sozialgeld) kérhetnek. Az egyedülállók juttatása 2017-ben országosan egységesen személyenként 409 eurót tett ki havonta. 2018-tól az egyedülállók juttatása 416-ra, párok esetében fejenként 374 euróra emelkedik. Ehhez járulnak még a szállás elfogadható költségei és adott esetben, szükség szerinti kiegészítések, valamint egyszeri juttatások különleges esetekben.

²² www.focus.de/politik/deutschland/integration-in-den-arbeitsmarkt-600-000-fluechtlinge-leben-von-hartz-iv-nun-schlagen-die-kommunen-alarm_id_8102587.html

dékkérők csak három hónappal a regisztrálásuk után kereshetnek munkát Németországban. A bevándorlási hivatalnak és a foglalkoztatási hivatalnak is jóvá kell hagynia a munkába állást, megelőzendő, hogy egy menekült egy német állampolgár előtt vegye el a munkát²³.

Az egészségbiztosítással rendelkezők száma 2017-ben rekordot döntött: 72,7 millióan voltak biztosítva, a 112 egészségügyi biztosítónál a Szövetségi Egészségügyi Minisztérium adatai szerint, ami 800 ezer ügyféllel több, mint 2016-ban. A növekedés szinte kizárólag a Németországba történő bevándorlás eredménye. A biztosítottak közé tartoznak a társadalombiztosítási járulékokat fizető munkával rendelkezők, a rajtuk keresztül biztosított családtagjaik, valamint azok, akik állami támogatásból élnek, mint például a munkanélküliek. Természetesen biztosítva van az össz regisztrált és menedéjjoggal rendelkező menekült. A menedéjjoggal nem rendelkezők egészségügyi költségeit is közvetlenül az állam finanszírozza. A jó gazdasági helyzet, de főként a jól működő szociális ellátás, ami a bevándorlóknak automatikusan jár, egyre inkább vonzza a menekülteket. Ugyanakkor, az igazsághoz hozzátartozik az is, hogy nem csak a közel-keleti és afrikai illegális bevándorlók száma nő folyamatosan, hanem a Balkánról és Közép-Európából érkező legális munkavállalóké is. Még így is túlzásnak és propaganda ízűnek érezzük Doris Pfeiffer, a Betegbiztosítók Szövetsége elnökének nyilatkozatát, mely szerint 2017 nyarán a fiatal bevándorlók a német társadalomra kettős hatást gyakoroltak: mivel ők nemcsak, hogy járulékokat fizetnek, hanem kevésbé betegek, mint a német társaik. Pfeiffer szerint a bevándorlás „nagyon világos oka annak, hogy a kiadások nem nőnek, mint ahogy azt várták”²⁴.

Közismert és számos kutatással alátámasztott megállapítás az is, hogy semmi nem ösztönzi jobban a társadalomba való beilleszkedést és a befogadó társadalom írásos és íratlan szabályainak elfogadását, mint a jól fizető munkahely. Azonban a bevándorlók elhelyezkedésének tempója még mindig túl lassú. A hatóságok nagy erőfeszítéseket tesznek a nyelv elsajátításával és a továbbképző tanfolyamokkal kapcsolatban, holott sok munkaadónak megfelelnek a képzetlen munkavállalók is. A migránsok lassú munkához jutásának oka, a munkaközvetítők vezetője (Detlef Scheele) szerint, a rossz nyelvtudás. Szinte minden média felhív-

²³ Az összes menedékkérő 0,9 százaléka rendelkezik teljes munkaidős állással.

²⁴ www.focus.de/politik/videos/schluss-mit-den-vorurteilen-sechs-fakten-das-bringen-fluechtlinge-deutschland-wirklich_id_4907744.html

ta már a figyelmet arra, hogy a menekülteknek csak a fele teljesíti sikeresen az integrációs tanfolyamot, de közülük is sokak nem tudják letenni a nyelvvizsgát. Ha egy csúcstechnológiával rendelkező országban zajló tanfolyamok „sikeresebbek” tekinthetők letett nyelvvizsga nélkül, akkor valami baj van.²⁵

A Migrációs és Menekültügyi Szövetségi Hivatal (Bundesamt für Migration und Flüchtlinge) saját maga ismertette el, hogy a 2017-es évben nem teljesítette a kitűzött céljait a migránsok integrációs kurzusaival kapcsolatban. A tanfolyamra való várakozás ideje november végéig, 12,5 hétre nőtt (a tervezett 6-7 hét helyett). 2017-ben 430.000 menekültnek kellett volna ilyen integrációs-kurzuson részt venni, de december közepéig csak 280.000-en hallgatták le. Ezek a kurzusok nem csak nyelvtanfolyamok, hanem úgynevezett orientációs-kurzusok is egyben (Orientierungskurs), amelyek betekintést nyújtanak a német jogrendszerbe, történelembe és kultúrába. A szaknyelvi képzésben a tervezett 175.000 helyett mindössze 84.000-en vettek részt.²⁶ A szövetségi államok különböző módszerekkel próbálkoznak a beérkezett tömeget „hasznosítani”. Hessen állam kormánya meghatározott egy stratégiát, amelyben az integrációt, mint hosszantartó feladatot fogalmazta meg, ezért a tervet a folyamatában is fejleszteni kell. A stratégia hat témát ölel fel: nyelvsajátítás, képzés, gazdaságba való beépítés, munkavállalás, diszkrimináció legyőzése és interkulturalitás felé nyitás. Ugyanakkor sem a tervezett integráció költségeiről sem a kurzusok sikerességének mérési módszeréről nem tudtak beszámolni.²⁷

A 2017-es év végén Sigmar Gabriel (SPD) kancellárhelyettes újra szeretne volna foglalmazni a menekültek integrációjának szabályozását. A közösségeket akarta jobban motiválni, azzal, hogy saját maguk határozhassák meg mennyi menekültet fogadnak be. A közösségek az integráció költségeit visszakapnák a szövetségi kasszából, sőt még egyszer akkora összeget kapnának pluszban a saját, őshonos, lakosaik részére. Ezzel a dupla finanszírozással kívánta a közösségek számára vállalhatóvá tenni a menekültek befogadását a lakosság körében. Nem beszélve arról, hogy ilyen módon megakadályozható lenne a helyi lakosság

²⁵ www.faz.net/aktuell/wirtschaft/kommentar-arbeit-fuer-fluechtlinge-15362266.html

²⁶ www.faz.net/aktuell/politik/inland/fluechtlingsamt-bamf-lange-wartezeit-fuer-integrationskurse-15357225.html

²⁷ www.faz.net/aktuell/rhein-main/hessen-fluechtlinge-und-auslaender-sollen-besser-integriert-werden-15351226.html

felháborodottsága, mert a menekültek számára mindent megtesz a kormányzat, a saját polgárait viszont hanyagolja.

5. Reakciók

Mint már korábban említettük, a 19. században a németiség volt a Monarchia legszámosabb népcsoportja, őket követték a magyarok. A Magyar Korona területén (Horvátországot nem számítva) a magyarságnak csak relatív többsége volt (kb. 6 millió magyar, 2 millió román, 1,5 millió német, 240.000 zsidó, 17.000 szlovák, 120.000 szerb). (Antolovic:2009;186). A kolonizáció általában nem károsította a kis-számú őslakosságot, kivételt képeztek a városok. A bécsi udvar ugyanis, hogy vonzóvá tegye a betelepítendő területeket, a „nem használható” lakosságot a városok külvárosába, sőt van ahol városon kívülre telepítették, hogy a helyükre szorgalmas németeket hozzanak. Temesvár visszahódítása után, 1716 októberében, megkezdődött az ortodox lakosság városon kívülre telepítése. Az 1720-as években a nagyszámú kolonista érkezése következtében elkezdődött a falvak központjainak a kitelepítése is. (Steiner:2014;130) Volt, hogy teljes falvakat áttelepítettek, ilyen pl. Szivác.

A németek anyaországuktól messze, más nemzetekkel körülvéve kizárólag saját gazdagodásukra koncentráltak, kifejlesztve így az individualista életmódot. Ennek az életfelfogásuknak komoly sikerei voltak, a németek életszínvonala az összes más nemzet életszínvonala fölött volt, ugyanakkor ki kell emelnünk, hogy ezt a színvonalat híressé vált szorgalmukkal és spórolásukkal érték el.

A 19. századi nemzeti ébredés a németiséget nem érintette. A polgárság, karriere érdekében magyarosodott, a falusi németiség pedig, mivel többségben volt, megőrizte nyelvét és szokásait. (Beslin:2012;670)

A betelepítések a Vajdaságba nem értek véget a németek kolonizálásával. A Második Világháború után ugyanis a pár évszázaddal korábban idehozott németiséget vagy visszaküldték az anyaországukba vagy kivégezték. Vajdaságnak megint szüksége volt lakosságra. Ferencfalva (Kačarevo) munkaképes, német ajkú lakosságát elhurcolták a Szovjetunióba, helyükre macedón állampolgárokat hoztak. Dél-Bánátba bukovinai székelyeket, Nyugat-Bácskába líkaiakat, Temerinbe 1946-ban majd 1990-ben ismét szerb menekülteket telepítettek, hogy csak párat említsünk. A vajdasági őslakosság néha fölemelte hangját, ugyanis a 20. században betelepítettek is több előnyben és kedvezmény-

ben részesültek, mint a már ott lakók, de érdemben semmit nem tudtak tenni a lakosságbetelepítés ellen.

Németország is lakossághiánnyal küzdött a Második Világháború után, akkor a hiányt török vendégmunkásokkal pótolták. A 2015-ben tömegessé váló bevándorlás is jól jött Németországnak, mivel megint munkaerőhiánnyal küzdöttek. Angela Merkel nem is tagadta meglepődöttségét, ugyanis számításai szerint így pótolni tudja a hiányzó munkásokat, ezzel még jobban fellendíti a gazdaságot, változtatja a tragikus német demográfiai adatokat és ismét bizonyítani tudja, hogy a modern Németországnak semmi köze a hitleri fasiszta ideológiához, mivel Németország tárt karokkal várja a nem német menekülteket.

2016-ban Németország lakosságának döntő többsége még mindig bevándorlaspárti volt. Az ez év tavaszán (március 7.) Brüsszelben megtartott EU csúcson, Merkel a következőket nyilatkozta: „Nem történhet meg, hogy bármit is lezárjunk!” - utalva az egyre szaporodó határzárakra. A brüsszeli folyosói pletykák szerint a csúcstalálkozón elhangzott mondatot, mely szerint a „balkáni útvonal most zárva van”, Németország kezdeményezésére a jegyzőkönyvből törölték.

Ma már más a helyzet, a jegyzőkönyvekben egyre gyakrabban található a mondat: „Egy olyan év, mint a 2015-ös, nem ismétlődhet meg”.²⁸ 2017-ben már Németország lakosságának többsége Merkel álláspontját utópisztikusnak és világ-idegennek tartja.²⁹ Ugyanebben az évben a *Focus* egyik újságírója feltette azt a kérdést, hogy lehet az, hogy Európába kevesebb menekült érkezik, mint Németországba. 2015-höz és 2016-hoz képest csökkent a menedékkérők száma, de havonta még mindig több ezer lépi át a határt. Januártól márciusig csaknem 60.000 ember jelentkezett menedékkéremért Németországban, ugyanakkor januárjától ápriliséig 43,357 menekült érkezett Európába. Olaszországban 36.883 ember ért partot, a többiek Spanyolországban vagy Görögországban. Ezt az adatot Nemzetközi Migrációs Szervezet (IOM) hozta nyilvánosságra.³⁰

A német közvélemény változására, menekültügyben, a migránsok viselkedése is hatott. Elég gyorsan kiderült ugyanis, hogy a tömeg,

²⁸ www.nzz.ch/international/deutschland-vor-der-wahl-das-geheimnis-der-angela-merkel-ld.1307649

²⁹ www.nzz.ch/meinung/merkeldaemmerung-1.18639497

³⁰ www.focus.de/politik/deutschland/zwei-jahre-nach-dem-fluechtlingsommer-der-grosse-focus-online-ueberblick-weniger-fluechtlinge-abgeschoben-kosten-steigen-der-grosse-rueckfuehrungs-check_id_8058102.html

amely Németországba érkezett és érkezik folyamatosan, nem háborús menekült (a valódi háború elől menekülők nem 3000 km-t tesznek meg, nem oltalomra szorulók vagy migránsok, mivel nem szándékoznak visszatérni hazájukba) hanem gazdasági bevándorló. Nagy többségük nem szándékozik beilleszkedni az európai kultúrába, nem fogadja el az európai demokráciát, hanem továbbra is ragaszkodik a sariához. Ennek a ragaszkodásnak azonban van egy különlegessége, az ugyanis, hogy a bevándorlók a szigorú, saria által minden bűncselekményre előírt, kemény büntetés ellenére, a választott új hazájukban rendszeresen bűncselekményeket követnek el. A bevándorlók által elkövetett bűncselekmények száma (a bevándorlási jog megsértését leszámítva) 2017 első felében csökkent 2016 adataihoz képest. 133.800 esetben voltak menekültek egy bűncselekmény gyanúsítottjai, 2016-ban ez a szám 139.600 volt. A bevándorlók leggyakrabban tulajdon elleni bűncselekményt és hamisítást követnek el, vagy jegy nélkül utaznak (30%), testi sértés vagy rablás az esetek 24%-a, 1,5%-a szexuális bűncselekmény, 0,14%-ban pedig a másik ember életére törtek. 2017 első pár hónapjába 27 gyilkosság történt, 5 áldozat volt német 20 pedig bevándorló.³¹ Németország másik legvitatottabb témája a bevándorlók korának meghatározása. Sok menekült kiskorúnak vallja magát, holott láthatóan túl vannak már a kamaszkoron. Az orvosok ugyanis bizonyos vizsgálatokkal meg tudják állapítani egy személy pontos korát, de sok szervezet és párt tiltakozik az ilyen vizsgálatok kötelezővé tétele ellen, mert jogsértőnek találják azt. A vita akkor vált igazán hevesé, amikor egy magát 15 évesnek valló afgán férfi leszúrt egy fiatal lányt.³² Ez természetesen nem egyedi eset, mégse született még döntés a kormeghatározással kapcsolatban.³³ Szinte minden politikai párt nyilatkozott már ez ügyben és mind egyetértenek azzal, hogy ha a bűncselekményt egy kíséret nélkül Németországban tartózkodó kiskorú követte el, akinek ismert a családja a hazájában, akkor azt a kiskorút ki kell utasítani. „Ilyen esetben a kiutasított kíséretet kap a házaútra.”³⁴

³¹ www.focus.de/politik/deutschland/fakten-check-wie-sich-kriminalitaet-durch-und-gegen-fluechtlinge-wirklich-entwickelt_id_8058158.html

³² www.faz.net/aktuell/politik/inland/wehrhafte-demokratie-kommentar-zur-tat-von-kandel-15362596.html

³³ www.faz.net/aktuell/politik/inland/wehrhafte-demokratie-kommentar-zur-tat-von-kandel-15362596.html

³⁴ www.faz.net/aktuell/politik/kandel-lindner-fuer-abschiebung-minderjaehriger-krimineller-asylbewerber-15367922.html

A korábban Németországba migráltak, nálunk csak „Gastarbeiternak” nevezettek, akik gyerekei már ott születtek és rendelkeznek német állampolgársággal sem tudtak teljesen beilleszkedni a német társadalomba és kultúrába. A 25 és 35 évesek között végzett kutatás szerint a migrációs háttérű fiatalok közül (legalább egy szülő migráns) sokan nem végeznek el semmilyen iskolát (9%, ez a szám a nem migránsháttérűek között 2%) és szakmát se szereznek (32%, ez a szám a nem migránsháttérűek között 9%). Ugyanakkor az egyetemi diploma megszerzésénél nincs különbség a két csoport fiatal között (27%).³⁵

6. Zárszó

A tanulmányunkban vizsgált mindkét állam sok tapasztalattal bír migráns ügyben. A svábok nem illeszkedtek be az őslakos vajdaságiak közé. Saját falvaik voltak, megtartották nyelvüket, szokásaikat, vallásukat – kivéve a már említett polgári réteg, amely elmagyarosodott. Ugyanakkor hatott rájuk, főleg a nyelvükre, a magyarság. Az őslakosok sokat köszönhetnek a sváb betelepülőknek, akikről számos dolgot megtanultak úgy a mezőgazdaság, mint az állattenyésztés területén.

A törökök német társadalomba való beintegrálását ma már sikeresnek tartják, igaz három generáció után és csak minden második török esetében. De nem csak Németország küszködik ilyen problémával, Franciaország sem sikerebb az ő évtizedek óta ott élő migránsaival. Azt meg mi vajdaságiak első kézből tudjuk, hogy a már több évtizede Németországban élő és dolgozó „jugoszláv” vendégmunkások sem tanultak meg rendesen németül és a német kultúrát is levetik, amint átlépik a szerb határt.

A vajdasági őslakosok is csak lassan és nehezen fogadták el a szinte rendszeres időközönként érkező új betelepülőket. Ma a Vajdaságot, mint egyedülálló kulturálisan, vallásilag és etnikailag sokszínű területet reklámozzák, ahol él a Németországban megbukott „multi-kulti”. Az itt lakók tudják, hogy ez ugyanolyan propaganda, mint a németországi „*Wir schaffen es!*” Merkeli szöveg.

A migrációt kiváltó okokról viszont kevés szakértő mer nyilatkozni. A demográfiai adatok egész Európában tragikusak, ami annál is inkább kétségbeejtő, mivel az átlagéletkor folyamatosan nő. Minden

³⁵ www.stern.de/news/zahl-der-menschen-mit-migrationshintergrund-auf-rund-18-6-millionen-gestiegen-7561154.html

állam más módon próbálja gyermekvállalásra ösztönözni a párokat, így csökkentve a fehér halált. Angela Merkel is ilyen ösztönző csomagokkal kezdte kancellári karrierjét, csak nem járt sikerrel. A betelepített svábok utódai is már a múlt század elején híresek voltak az egykézésükről, itt a Vajdaság területén is, mivel így nem kellett osztani a vagyont. A mai német párok is főként egy gyereket vállalnak. A munkaerőhiány viszont folyamatosan nő. Itt kell megjegyeznünk azt is, hogy Európa szegényebb országai még kilátástalanabb helyzetben vannak, ugyanis ezekben az államokban sem nő eléggé a születendő gyerekek száma és a munkabíró lakosság és főleg a képzett fiatalok tömegesen hagyják el az országot és migrálnak Nyugat Európába. El kell ugyanis ismernünk, hogy a tőlünk elvándorlók is ugyanolyan migránsok, mint a Közel Keletről vagy Afrikából érkezők, az egyetlen különbség, hogy a mieink legálisan érkeznek a célszországba és többségük valóban munkát akar vállalni. Ők azok akik szépítik a németországi statisztikákat, amelyeket mi is dolgozatunkban bemutatunk. Németországban azonban a kelet-európai migránsok nem elegendők az össz üres munkahely betöltésére, ezért vállalták be az újabb muzulmán országokból érkező tömeget.

Felhasznált irodalom:

1. Antolovic, Mihael (2007): „Nemci u Južnoj Ugarskoj u XIX veku“, u: Zbornik Matice srpske za istoriju 76, 185-194.
2. Бешлин, Бранко (2012): „Херојско доба” колонизација у 18. веку као мотив у књижевном и ликовном стваралаштву подунавских Шваба. Књижевна Историја – Часопис за науку о књижевности 148, 667-688.
3. Balla Ferenc, Hegedűs Antal (1990): Az egészség szolgálatában, A Bácska és Bánát egészségügye 900-1918. Újvidék:Forum.
4. Hegedűs Katalin (2013): Magyarok és svábok egymás mellett élése a Vajdaságban a két világháború között. „A Magyar Tudomány Napja a Délvidéken“. Novi Sad:Versal. 225-236.
5. International Migration Report (2017) United Nations, New York https://www.un.org/en/development/desa/population/migration/publications/migrationreport/docs/MigrationReport2017_Highlights.pdf
6. Jankulov, Borislav (1961): Pregled kolonizacije Vojvodine u XVIII i XIX veku. Novi Sad.
7. Kršev, Boris N. (2013): Migraciona politika austrougarskih i jugoslovenskih vlasti u Vojvodini kao osnova njene multikulturalnosti. IV. Međunarodni Skup „Multikulturalnost i savremeno društvo“. Zbornik Radova. Glavni i odgovorni urednik Milan Živkovic. Novi Sad:Tampograf. 127-146.

8. Papp Árpád (1997): A Délvidék magyar újratelepítése 1699 és 1945 között. *Létünk* XXVII évf.3-4, Újvidék:Forum. 308-331.
9. Steiner, Stephan (2014): Rückkehr unerwünscht. Deportationen in der Habsburgermonarchie der Frühen Neuzeit und ihr europäischer Kontext. Wien:Böhlau Verlag.
10. Stojčić, Marijana (2016): Podunavski Nemci – Kratki istorijski pregled do kraja Drugog svetskog rata. In: Na tragu Podunavskih Nemaca u Vojvodini. Centar za nenasilnu akciju. Uredili: Helena Rill, Marijana Stijičić. https://nenasilje.org/publikacije/pdf/Na_tragu_podunavskih_Nemaca.pdf
11. Szabó Dezső (2006): Geschichte der Ungarndeutschen. In: Ungarndeutsche Minderheitenkunde. Budapest: Bölcssz Konzorcium. 13–70.
12. Ziletic, Zoran: Die Deutschen in der Vojvodina. Ihre Ansiedlung, Ihre Herkunft, und die bleibende Werte ihrer Hinterlassenschaft. Veröffentlicht in drei Folgen in *Književne novine*, Belgrad, Nr. 882 vom 15. 03. 1994 [I. Folge], Nr. 883 vom 01. 04. 1994 [II. Folge] und. 884 vom 15. 04. 1994 [III. Folge].